

BRO

CULTUURHISTORISCH RAPPORT GLANERBROOK TE SITTARD-GELEEN

BRO

CULTUURHISTORISCH ADVIES GLANERBROOK SITTARD-GELEEN

Inhoud

1.	INLEIDING	3
1.1.	Aanleiding	3
1.2.	Methodiek	3
1.3.	Situatie	4
1.4.	Leeswijzer	4
2.	AANWEZIGE CULTUURHISTORISCHE WAARDEN	5
2.1.	Ruimtelijke ontwikkeling Glanerbrook	5
2.1.1.	De natuurlijke situatie - hoogte	5
2.1.2.	De pre-stedelijke periode	5
2.1.3.	De aanleg van het Burg. Damenpark en Glanerbrook	7
2.1.4.	Het landschappelijk ontwerp door D. Tersteeg	8
2.1.5.	Het wandelpark	9
2.1.6.	Latere ontwikkelingen	10
2.1.7.	Herinrichting van het park (2000)	10
2.2.	Huidige ruimtelijke situatie	11
2.3.	Het gemeentelijk monument	12
2.4.	De kiosk	13
3.	WAARDERING	14
3.1.	Methodiek	14
3.2.	Waardering	14
Bijlage 1	Geraadpleegde bronnen	17

BRO

CULTUURHISTORISCH ADVIES GLANERBROOK SITTARD-GELEEN

1. INLEIDING

1.1. Aanleiding

Het adviesbureau BRO stelt in opdracht van de gemeente Sittard-Geleen het bestemmingsplan op ten behoeve van de herontwikkeling van het Burgemeester Damenpark waarin het sport- en recreatiecentrum Glanerbrook is gelegen. Om zorg te dragen dat belangrijke cultuurhistorische waarden behouden blijven en op de juiste wijze ingepast worden in het bestemmingsplan is de navolgende quickscan cultuurhistorie voor dit plangebied vervaardigd. Binnen het plangebied bevindt zich een gemeentelijk monument (het oude kassahuisje). Volgens het gemeentelijke monumentenbeleid moet voorafgaand aan het opstellen van het bestemmingsplan een analyse (inventarisatie en waardering) gemaakt worden van de cultuurhistorische waarden in het plangebied. Het navolgende rapport zal op globaal niveau ingaan op deze aspecten.

1.2. Methodiek

Het navolgende rapport is opgesteld door een ter zake kundig persoon, te weten ir. J.J. Cuijpers, geregistreerd architect¹, stedenbouwkundige² en erfgoeddeskundige. Hij heeft ruime ervaring met het aangeboden onderzoek en is expert op het gebied van de vertaling van cultuurhistorische waarden naar bestemmingsplannen. Sinds 2001 is hij daarnaast deskundige op het gebied van cultuurhistorie en stedenbouw bij de Commissie voor de Milieu Effect Rapportage.

Het navolgende advies is gebaseerd op een uitgebreid literatuuronderzoek (zie bijlage 1 voor de geraadpleegde bronnen). Verder zijn in het streekarchief De Domijnen de relevante archiefstukken geraadpleegd. Verder is onderzoek verricht in de Afdeling Speciale Collecties van de Universiteit Wageningen. Ook is de locatie bezocht op 21 juni 2022. Vervolgens zijn de verzamelde gegevens geanalyseerd en is het navolgende rapport opgesteld. Het gepleegde onderzoek is verder geheel overeenkomstig de desbetreffende richtlijnen van de Rijksdienst voor het cultureel erfgoed³ uitgevoerd. In genoemde richtlijnen is aangegeven dat het onderzoek een inventarisatie, een waardering en een beschrijving van het perspectief moet omvatten. De navolgende werkzaamheden zijn verricht om vorm te geven aan het onderzoek:

1. Analyse historische kaarten, waaronder het kadastraal minuutplan 1832 en historische topografische kaarten;
2. Archiefonderzoek - digitaal toegankelijke inventarissen, een onderzoek in het streekarchief De Domeinen en een onderzoek in de Afdeling Speciale Collecties van de Universiteit Wageningen.
3. Literatuuronderzoek in het algemeen; met name het artikel 'Langs tuinen, parken en plantsoenen van Dieneke Onderdelinden' was hierbij zeer behulpzaam. Met mw. Onderdelinden is ook telefonisch contact geweest.

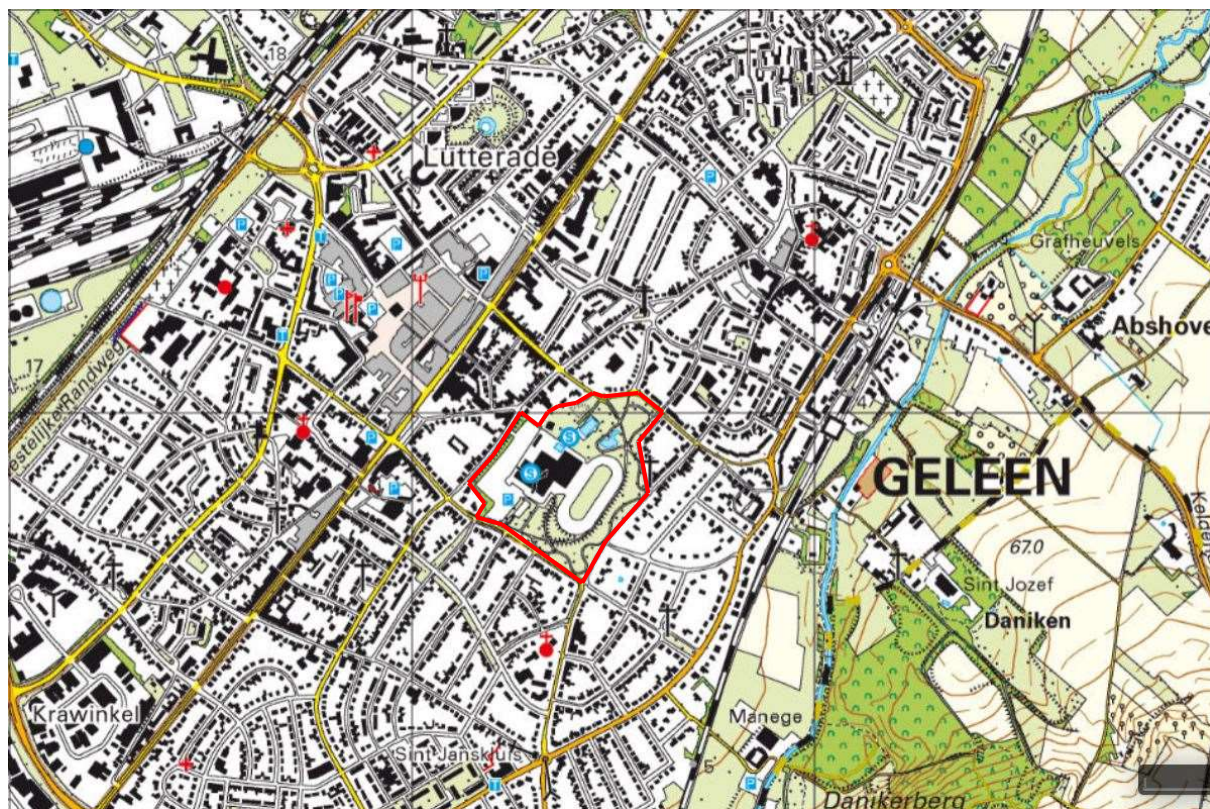
¹Architectenregister nr. 1.881109.003

²Architectenregister nr. 2.881109.001

³Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed: Cultuurhistorisch onderzoek in de vormgeving van de ruimtelijke ordening, versie 6 zoals verzonden aan de Tweede Kamer, februari 2013.

1.3. Situatie

Het onderzoeksgebied is gelegen in het stadsdeel Geleen in de gemeente Sittard-Geleen. De situatie is weergegeven op Figuur 1. Het studiegebied wordt begrensd door de Beekhoverstraat in het noorden, de Hendriklaan en Renelaan in het oosten, de Kummenaedestraat in het zuiden en de Parklaan en woningen met tuinen in het westen.

Figuur 1 - Situatie van het studiegebied (topografische kaart 2021); het studiegebied is gelegen binnen de rode begrenzing.

1.4. Leeswijzer

In hoofdstuk 2 zijn de aanwezige cultuurhistorische relictten kort uiteengezet en is de huidige toestand in het gebied nader beschreven. In hoofdstuk 3 is de waardering van de relictten en het complex waar ze deel van uitmaken opgenomen.

2. AANWEZIGE CULTUURHISTORISCHE WAARDEN

2.1. Ruimtelijke ontwikkeling Glanerbrook

2.1.1. De natuurlijke situatie - hoogte

Het terrein waarop het sportpark Glanerbrook en het daaraan grenzende stadspark Burgemeester Damenpark is gerealiseerd, was oorspronkelijk een licht glooiend terrein. De hoogteverschillen zijn in het terrein nog herkenbaar. Bij het ontwerp is gebruik gemaakt van de aanwezige hoogteverschillen.

Figuur 2 - Hoogteverschillen binnen het studiegebied (geel = hoog; blauw = laag).

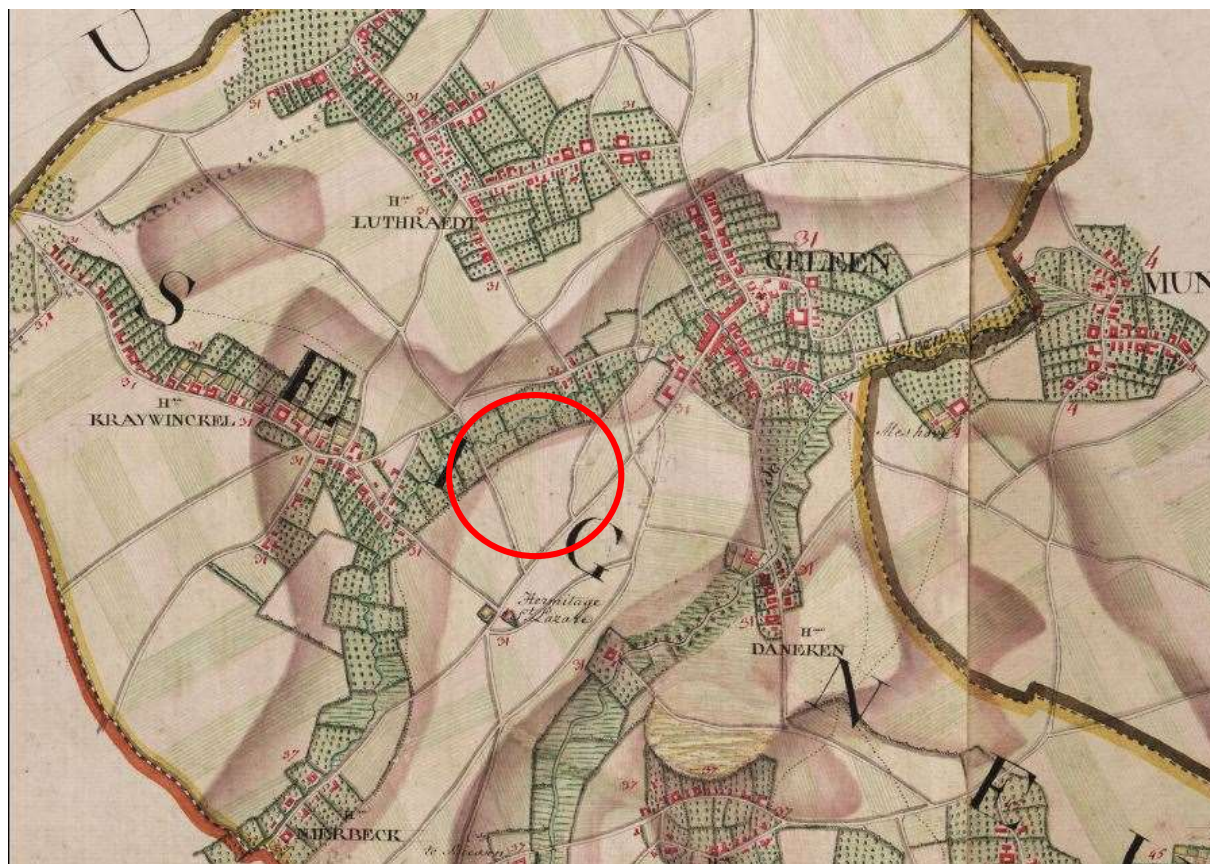
Volgens het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN) bevindt het maaiveld zich op een hoogte van circa 58 tot 62 meter +NAP. Het westelijke deel van het studiegebied het laagst en het maaiveld loopt op in oostelijke richting. De oostelijke helft van het gebied bevindt zich op een smalle hooggelegen rug tussen de Keutelbeek in het westen van het studiegebied en de Geleenbeek op 500 meter ten oosten van het studiegebied. De zwembaden, de waterpartijen en de meest zuidelijke parkeerplaats zijn uitgegraven. In het oosten van het studiegebied zijn delen van het terrein opgehoogd voor de aanleg van een circa 2 meter hoge wal rond de wielerved.

2.1.2. Pre-stedelijke periode

Tot aan het begin van de twintigste eeuw was de omgeving van het studiegebied een rustige landelijke omgeving. Het was een onbebouwd oud akkerbouwgebied tussen de kernen Geleen en Krawinkel in. Tot de 10e à 12e eeuw was dit gebied bedekt met bos. Toen werd het vanuit de kern Geleen ontgonnen en werd er akkerbouwgrond van gemaakt.⁴ De lagere gronden langs de

⁴Renes (1988), p.108.

Keutelbeek werden gebruikt om vee te laten grazen. Later werden ook deze gronden verkaveld en gebruikt als hooi- en weiland.

Figuur 3 - Topografische kaart door Ferraris 1771-1778; het studiegebied was een onbebouwd akkerbouw- en beekdalgebied.

Blijkens het kadastraal minuutplan bestond het gebied uit lange, smalle percelen, typisch voor de middeleeuwse landbouwontginningen. Door de ploegvorm en het feit dat de ploegen destijds door ossen getrokken werden, was het zaak het keren van de ploeg zoveel mogelijk te beperken. Dat resulteerde in lange, smalle percelen.

Sinds de industrialisering van de jaren 1870 werd de vraag naar steenkool in Nederland steeds groter. De regering besloot de exploitatie van de nog niet in concessie gegeven winningsgebieden zelf ter hand te nemen en richtte daartoe in 1901 de Staatsmijnen op. In 1915 werd bepaald dat er in Lutterade-Geleen een vierde staatsmijn zou worden aangelegd en in 1916 werd bepaald, dat deze de naam “Staatsmijn-Maurits” zou krijgen.⁵

Met de bouw aanleg van de eerste twee schachten werd in 1915 begonnen. In 1923 werd een begin gemaakt met de ontsluiting van de bovenste twee verdiepingen. Officieel kwam Staatsmijn Maurits in 1926 in bedrijf. De in de mijn geproduceerde vetkolen werden toegepast als industriebrandstof, de fijnkool werd verwerkt in de cokesfabriek van de onderneming. Voor de afvoer van de kolen maakte de Staatsmijnen gebruik van een eigen spoorverbinding. Deze spoorlijn liep van de Staatsmijn Hendrik in Brunssum via Staatsmijn Maurits naar de haven van Stein aan het Julianakanaal.

De komst van de mijn zorgde voor een razendsnelle stedelijke ontwikkeling van Geleen. Behalve de industriële bebouwing van de staatsmijn en toeleverende bedrijven, moesten ook duizenden werknemers op redelijke afstand gehuisvest worden, waardoor er weer scholen, medische voorzieningen etc. benodigd waren. Ook voor sport en recreatie was ruimte nodig.

⁵Genoemd naar Prins Maurits, de tweede zoon van Willem van Oranje.

2.1.3. De aanleg van het Burg. Damenpark en Glanerbrook

Figuur 4 - Topografische kaart 1923 (links) en 1937 (rechts) - het studiegebied bevindt zich binnen het zwarte cirkeltje; in 1923 was het gebied nog in agrarisch gebruik; in 1937 waren de sportvoorzieningen wel al aangelegd, maar de rest van het park was blijkbaar nog niet aangelegd.

Met het toenemen van de bevolkingsomvang werd ook de behoefte aan sport- en recreatieruimte in de gemeente groter. In de Lager onderwijswet van 1920 was gymnastiek een verplicht vak geworden. Burgemeester Damen van Geleen pleitte ervoor om de jeugd ook buiten schooltijd aan te zetten tot sporten. Hij zag atletiek als “... een machtig middel voor de opvoeding van de jeugd en het tegengaan van de baldadigheid.”⁶ Ook de mijnwerkers van de Staatsmijn Maurits, die in 1926 geopend was, moesten in hun vrije tijd kunnen sporten. Daarom waren er gymnastieklokalen en sportterreinen nodig.⁷

In 1930 gaf het gemeentebestuur van Geleen aan de bekende tuinarchitect Dirk Tersteeg opdracht om een plan te maken voor twee sportterreinen: een in Lindenheuvel en een nabij de Kummenaedestraat (het huidige Glanerbrook). Tersteeg was op dat moment een gewaardeerd tuinarchitect, die in het nabije Sittard al bezig was met het Stadspark. De aanleg van het sportpark vond in 1931-1932 plaats in het kader van de werkverschaffing.⁸

Figuur 5 - Officiële opening van het sportpark door de gouverneur van Limburg. Naast hem burgemeester Damen, waarnaar het sportpark later vernoemd zou worden (bron: Archief De Domijnen).

⁶Onderdelinden (2020), p. 21.

⁷Onderdelinden (2020), p. 20.

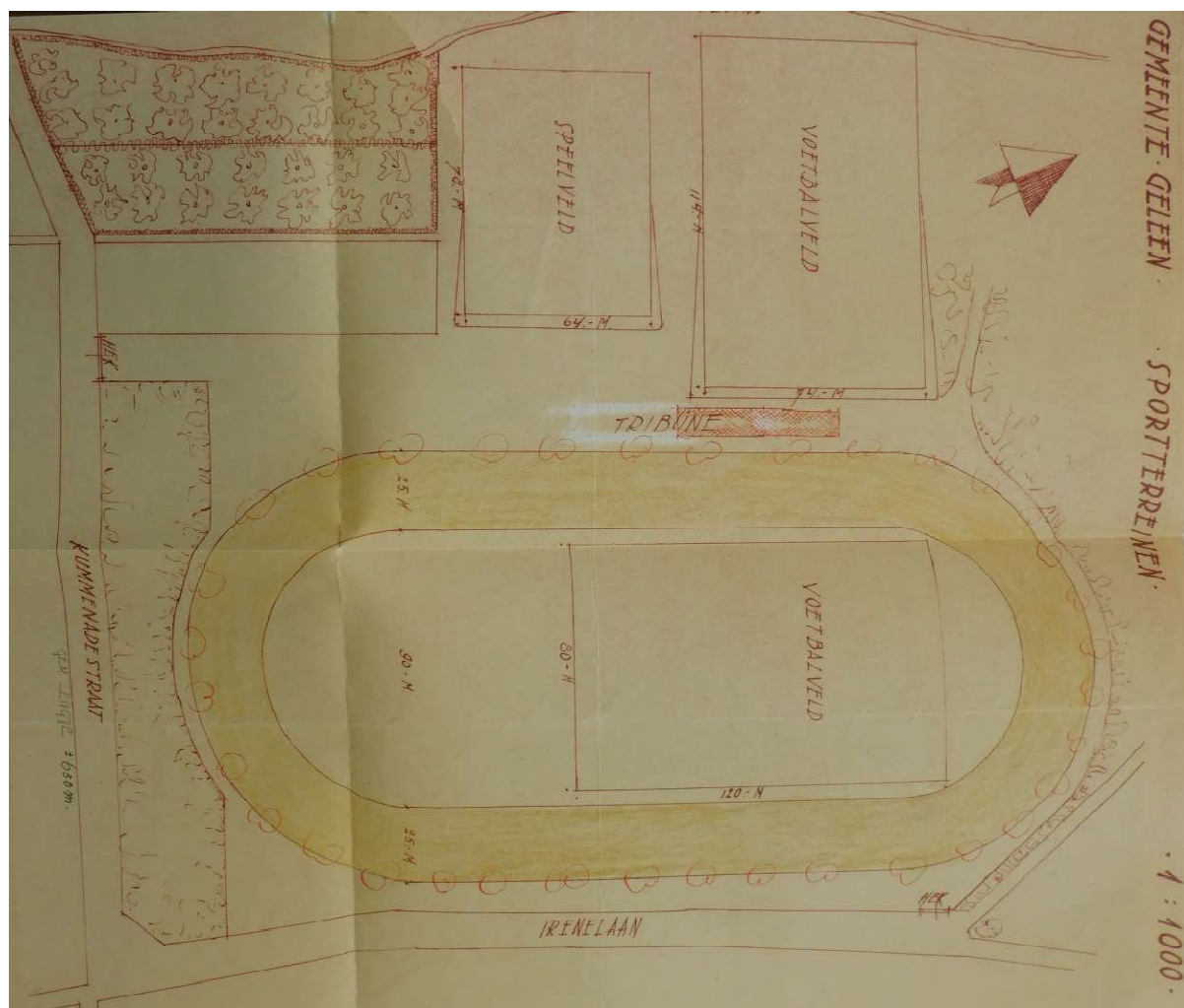
⁸In de werkverschaffing werden werklozen verplicht om tegen een kleine vergoeding ongeschoold werk uit te voeren, met name de aanleg van groenvoorzieningen, het graven van kanalen etc. Dat gebeurde met de hand, met schop, kruitwagen en kiepkar. Het werk was zwaar, met werkweken van zo'n 50 uur, de arbeidsomstandigheden waren slecht en het loon was maar net genoeg om met een gezin rond te komen.

Op 5 mei 1932 werd het park feestelijk geopend door de gouverneur van Limburg baron van Hövell tot Westerflie. Het werd een groots gebeuren met binnen- en buitenlandse genodigden, onderwijsinspecteurs, burgemeesters van Limburgse gemeenten en de leden van de Katholieke Jeugdcentrale Geleen. Deze kreeg het beheer over de sportterreinen.

De naam Burgemeester Damenpark werd in 1951 na het overlijden van de burgemeester aan het sportpark gegeven.

2.1.4. Het landschappelijk ontwerp door D. Tersteeg

Het aanvankelijk ontwerp van Tersteeg omvatte een park met daarin enkele sportvoorzieningen. Uiteindelijk werden er steeds meer voorzieningen toegevoegd en groeide het park uit tot een omvangrijk sportpark. Het omvatte naast enkele sportvelden een grasbaan voor paarden- en motorsport en een overdekte tribune met duizend zitplaatsen. Onder de tribune waren kleedlokalen, wasgelegenheden, toiletten, paardenboxen en motorboxen ondergebracht.⁹

Figuur 6 - Ontwerptekening van het sportpark aan de Kummenadestraat in Geleen door D. Tersteeg (bron: Archief De Domijnen, voorlopige inventaris gemeente Geleen, nr. 6673).

Tuinarchitect D. Tersteeg

Dirk Tersteeg (1876-1942) heeft in heel Nederland vele tuinen, plantsoenen en parken ontworpen. Een aantal door hem ontworpen tuinen en parken (waaronder het Stadspark Sittard) zijn op de rijksmonumentenlijst geplaatst.

Hij was de eerste tuinarchitect die in Nederland de architectonische stijl toepaste in de tuinarchitectuur. Tot dan toe was het vooral de landschapstijl (golvende heuvels, slingerende paden

⁹Onderdelinden (2020), p. 20.

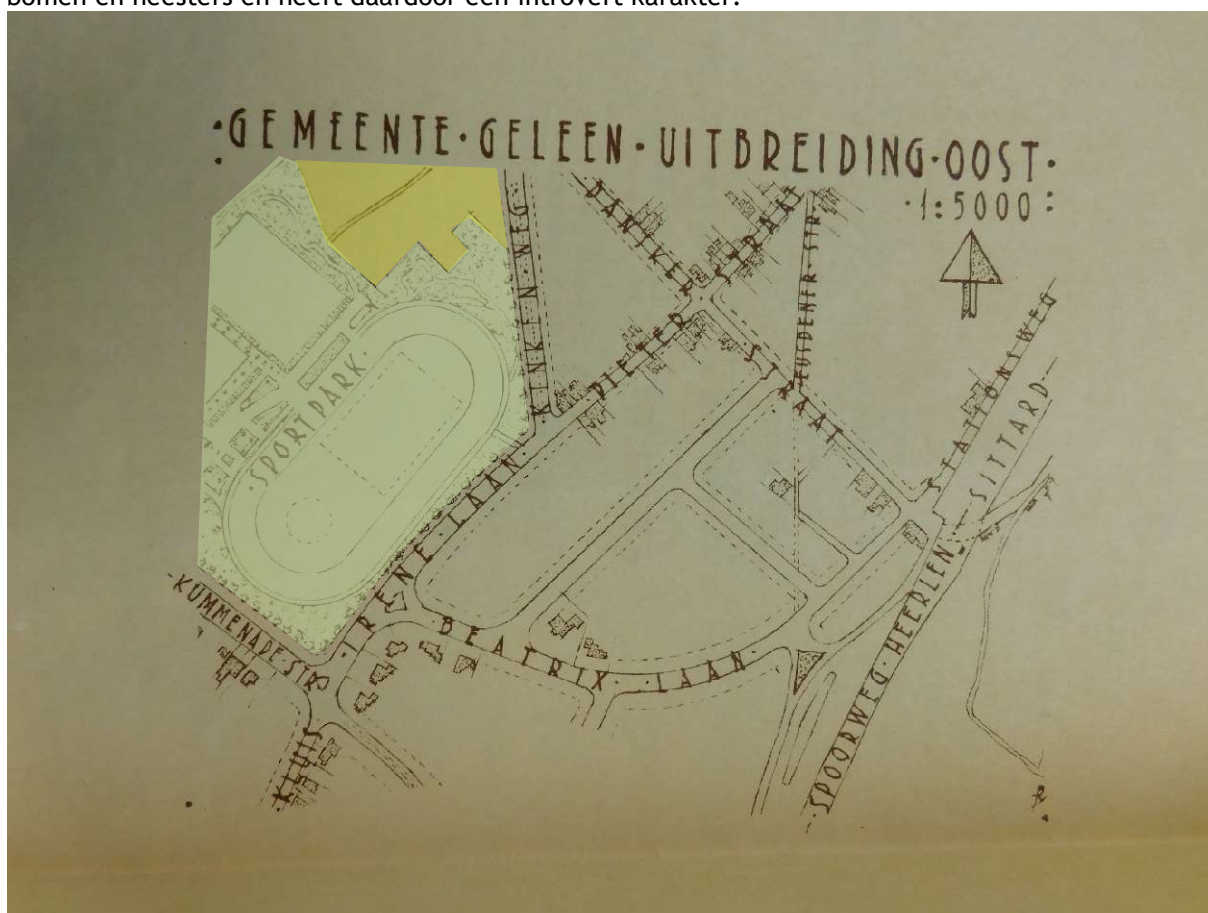
en slingervijvers) populair. Na 1900 kwam hier, mededoor de nieuwe klantenkring van villa-eigenaren, veranderingin. De percelen van de nieuwe villa's waren immers te klein voor de landschapstijl en bovendien vereiste de villa-architectuur een andere overgang tussen het huis en de tuin. Ook werd de kennis over planten steeds groter en nam door steeds geavanceerdere kweektechnieken het assortiment bloemen en planten toe. In plaats van exoten werden steeds meer winterharde, inheemse soorten aangeplant.¹⁰

Door deze veranderingen kwam er een nieuwe generatie tuinarchitecten op, die een eigen wijze van ontwerpen ontwikkelde. Dirk Tersteeg was met zijn architectonische tuinstijl de belangrijkste voortrekker. Hij zag de tuin niet als “...louter versiering van het huis maar als verruiming ervan”. De tuin moest daarom volgens hem een architectonisch karakter hebben. Zijn ontwerpen kenmerken

zich door de toepassing van bouwkundige elementen zoals strappen, ommuurde vijvers, taludmuurtjes, gemetseld vijverranden en tuinmeubilair. Symmetrie en zichtassen waren belangrijke onderdelen in zijn werk. Ook gebruikte hij een rijk assortiment aan beplanting, een mix van exoten en inheemse planten.

2.1.5. Het wandelpark

In het ontwerp van Tersteeg was de sportaccommodatie omringd door een parkachtige omgeving met ruime beplanting, een vijver, een kiosk, een speeltuin, volières en dierenverblijven. Al vanaf het begin was het park een trekpleister en een ontmoetingsplek. De kleinschalige en decoratieve aanplant maakt het park aantrekkelijk. Het park is omzoomd door een gemengde aanplant van bomen en heesters en heeft daardoor een introvert karakter.

Figuur 7 - De situatie van het oorspronkelijk park; de latere uitbreiding is geel gekleurd. (bron: Archief De Dommijnen, voorlopige inventaris gemeente Geleen, nr. 6673; kleur: JC).

¹⁰Onderdelinden (2020), p. 18.

2.1.6. Latere ontwikkelingen

In 1941 raakte de tribune zwaar beschadigd door een bominslag en moest deze weer herbouwd worden. Acht jaar later verving men de grasbaan door een sintelbaan voor atletiekwedstrijden. De sintels werden geleverd door de Staatsmijnen. Later werd de baan geasfalteerd ten behoeve van de wielersport. In de winter kon het terrein gebruikt worden als natuurijsbaan.

In de jaren 50 werd het sportpark uitgebreid met een zwembad met drie bassins. Verder werd het wandelpark uitgebreid en een botanische tuin aangelegd.

In de jaren zeventig volgde een uitbreiding met een nieuwe kunstijshal en een midgetgolfbaan. Vanaf de jaren tachtig vond nogmaals een ingrijpende uitbreiding plaats, die het Sportpark transformeerde tot het huidige Glanerbrook sportcomplex, een plek waar men vele takken van sport kan beoefenen en waar verscheidene sportverenigingen gehuisvest zijn.

2.1.7. Herinrichting van het park (2000)

Die uitbreidingen van het Sportpark legden een zware claim op het oorspronkelijke rustieke, landschappelijke beeld van het park zoals het door Tersteeg bedoeld was. Het park gedeelte kreeg steeds meer een gesloten karakter en raakte in verval. De bouwkundige elementen zoals de kiosk, het reptielenverblijf, de volière en de duiventil hadden hun functie verloren en verkeerden in bouwvallige staat. De onderbegroeiing was door gebrek aan ruimte en lucht slecht ontwikkeld of geheel verdwenen.

Figuur 8 - Herdenkingsplaquette voor de start van de herinrichting van het Burgemeester Damenpark, 15 november 2000.

De gemeente besloot dan ook het park te renoveren naar de huidige gebruiksmaatstaven en vanaf 2000 is die renovatie gerealiseerd. Dat betekende, dat het park veiliger en overzichtelijker gemaakt werd. Het werd gerenoveerd voor een groot publiek, zowel mensen die zoeken naar een rustpunt in een drukke stad, als zij die actieve ontspanning zoeken door sport en spel. De onderbegroeiing is voor een groot deel verdwenen om het park het gewenste open karakter te geven. De centrale ingang is gerealiseerd aan de Kummenadestraat. Het oude bomenbestand werd uitgedund, waardoor de openheid van het park weer terugkeerde. De waardevolle soorten zijn behouden en de beplanting is uitgebreid en verjongd. De renbaan is zichtbaar gebleven door de rij oude lindebomen,

die destijds langs de baan werd geplant.¹¹ Veel van de oorspronkelijke bouwkundige elementen zijn verdwenen, maar het kassahuisje op de hoek van de Hendriklaan met de Irenelaan is behouden en is nu een gemeentelijk monument. De oude kiosk is weer in dezelfde stijl opgebouwd. De herinrichting is liefdevol en met behoud van de wezenlijke kenmerken uitgevoerd. De verschillende delen van het park zijn meer met elkaar verbonden en de oude zichtassen van Tersteeg zijn behouden gebleven. Het park sluit nu beter aan op de omgeving en maakt meer deel uit van de omliggende wijk. Deze veranderingen maken het park ruim en overzichtelijk, met een verwijzing naar het oorspronkelijke ontwerp van Tersteeg.¹²

2.2. Huidige ruimtelijke situatie

Sinds de herinrichting van het parkgedeelte is het Burgemeester Damenpark weer een aantrekkelijke groene oase te midden van de stedelijke bebouwing van Geleen. Het park wordt goed gebruikt.

Figuur 9 - Foto van de huidige situatie in het Burgemeester Damenpark (21 juni 2022).

Figuur 10 - Foto van de huidige situatie in het Burgemeester Damenpark (21 juni 2022).

¹¹Gids voor de Nederlandse tuin- en landschapsarchitectuur.

¹²Onderdelinden (2020), p. 21.

2.3. Het gemeentelijk monument

Het voormalig kassagebouwte aan de Irenelaan tegenover 16 is op 27 oktober 2008 aangewezen als gemeentelijk monument.¹³ Het betreft het kassahuisje van het voormalige sportpark Geleen. Het betreft een vrijstaand gebouwte in het plantsoen op de hoek van de Hendriklaan en de Irenelaan. De bouwmasa bestaat uit één bouwvolume. Dit heeft een rechthoekige plattegrondevenwijdig aan de weg. De bouwmasa heeft één bouwlaag, gedekt met lessenaarsdak. Het huisje is geplaatst op een niet oorspronkelijke, achthoekige, bestrate verhoging, die rondomvoorzien is van vijf treden. Het lessenaarsdak van het kassahuisje bestaat uit een schuin geplaatste betonplaat. Het pand is opgetrokken in witgeschilderde baksteen gemetseld in strekkenverband met uitgestreken, opliggende voegen. De symmetrische voorgevel heeft twee kleine, rechthoekige vensteropeningen. De vensteropeningen zijn voorzien van een gemetselde segmentboog en een hardstenen onderdorpel. Ze zijn aan de achterzijde dichtgezet met luikjes. Bovenin de gevel is een gemetselde, ruitvormige opening.

Waardestelling:

Het object is van belang wegens zijn schoonheid, betekenis voor de wetenschap, cultuurhistorische waarde en meer in het bijzonder vanwege:

- de architectonische gaafheid van het exterieur. Het object heeft veranderingen ondergaan waarbij het oorspronkelijke beeld herkenbaar is gebleven.
- het object is ruimtelijk bepalend c.q. markant voor de omgeving.
- de historisch-ruimtelijke relatie van het monument met de directe omgeving (het voormalige sportpark).
- de functionele zeldzaamheid in relatie tot de gaafheid van het object.
- de betekenis voor de plaatselijke geschiedenis als uitdrukking van een sociaal-maatschappelijk ontwikkeling.

¹³ Gemeentelijke Monumentenlijst gemeente Sittard-Geleen, monumentnr. GM041.

Figuur 11 - Het monumentale kassahuisje nabij de hoek van de Hendriklaan en de Irenelaan.

2.4. De kiosk

In het oude park bevond zich een kiosk waar regelmatig muziekuitvoeringen plaatsvonden. In de jaren 70 was deze kiosk zo bouwvallig geworden, dat de gemeenteraad delibereerde of deze geheel vervangen zou moeten worden of provisorisch hersteld. In 1978 werd besloten de kiosk te herstellen, zodat die weer een paar jaar mee kon.¹⁴ In 1996 verkeerde de kiosk opnieuw in een bouwvallige staat.¹⁵ In eerste instantie wilde men de kiosk laten vervallen, maar er is toch besloten deze in dezelfde stijl op te bouwen. De kiosk is van staal op een achthoekige gemetselde onderbouw. Het achthoekige puntdak heeft op de hoeken timpanen, waardoor het plafond van de kiosk zestienhoekig is. De top is versierd met een gouden bal.

¹⁴Archief De Domijnen, voorlopige inventaris gemeente Geleen, nr. 6589.

¹⁵Notitie gemeente 26 09 1996.

Figuur 12 - De Kiosk in het Burgemeester Damenpark. Het betreft een reconstructie in de trant van de oude kiosk.

3. WAARDERING

3.1. Methodiek

In de literatuur is voor vakgebieden die betrokken zijn bij het erfgoed, met name de archeologie, de architectuur- en kunstgeschiedenis, de bouwhistorie, de tuingeschiedenis en de historische geografie, te vinden hoe over de betekenis of waarde van erfgoed wordt gedacht.¹⁶ Op dit moment ontbreekt een breed geaccepteerde, geïntegreerde erfgoedbrede waarderingssystematiek. Het dichtst in de buurt komt de systematiek die in de nota Handreiking Cultuurhistorie in de m.e.r. wordt aangereikt.¹⁷

Voor de waardering zijn vier klassen onderscheiden, overeenkomstig de waarderingssystematiek van gebouwen/-onderdelen:¹⁸

- Hoge waarde
- Positieve waarde
- Indifferent
- Negatieve waarde

Voor het kassagebouwtje is geen aparte waardering opgesteld, omdat het object is aangewezen als beschermd (gemeentelijk) monument. Bij de aanwijzing zijn de op bestemmingsplanniveau relevante cultuurhistorische waarden meegewogen. Van de overige gebouwen, structuren en ensembles in het studiegebied zijn wel waarderingen opgesteld.

3.2. Waardering

Bij de waardering van de afzonderlijke elementen en structuren hebben de volgende criteria een rol gespeeld:

Tabel 2 - Cultuurhistorische waardering park		
(sub)criteria	Beoordeling	Waardering
Beleefde kwaliteit <i>Zichtbaarheid/herkenbaarheid</i>	<i>Sinds de revitalisering van het park is er nauwelijks herkenbaar onderscheid tussen het oude en het relatief jongere deel; het park is herkenbaar als stadspark uit de eerste helft van de twintigste eeuw.</i>	Positieve waarde
Beleefde kwaliteit <i>Herinnerbaarheid</i>	<i>Het park in zijn totaliteit heeft een positieve herinnerbaarheid als groene voorziening binnen de wijk</i>	Positieve waarde
Fysieke kwaliteit <i>Gaafheid</i>	<i>Een deel van het park heeft in hoge mate de oorspronkelijke uitstraling behouden zoals de ontwerper, een van de belangrijke tuinarchitecten van Nederland in die tijd, die bedoeld had; het latere deel sluit daar vrijwel naadloos op aan. Er zijn nog bomenrijen uit het oorspronkelijke ontwerp overgebleven.</i>	Positieve waarde
Fysieke kwaliteit <i>Geconserveerdheid</i>	<i>Het park is in het verleden uitgebreid en heringericht, waardoor de geconserveerdheid matig is.</i>	Indifferent
Inhoudelijke kwaliteit <i>Zeldzaamheid</i>	<i>De betreffende ontwerper heeft in het hele land gewerkt. Dit park wordt</i>	Indifferent

¹⁶RCE e.a., 2009, p. 15.

¹⁷RCE, 2009, p.11.

¹⁸RCE e.a., 2009.

	<i>in het algemeen niet als een van zijn topontwerpen geassocieerd.</i>	
Inhoudelijke kwaliteit Informativiteit	<i>Het park is herkenbaar als stadspark uit de eerste helft van de twintigste eeuw.</i>	Positieve waarde
Inhoudelijke kwaliteit Samenhangendheid binnen en tussen facetten	<i>Zowel de landschappelijke opzet, als het groen en de resterende bouwkundige elementen zijn sinds de herinrichting van hoge kwaliteit.</i>	Indifferent
EINDWAARDERING		Positieve cultuurhistorische waarde

De gebouwen van het sportgedeelte en de daarbij behorende (deels verharde) terreinen zijn aangemerkt als 'indifferent'. Hier zijn slechts zeer beperkt cultuurhistorische waarden aanwezig. Het groene gedeelte van het park is als 'positieve waarde' aangemerkt. Het heeft onvoldoende betekenis om als monumentaal aangeduid te worden, maar er zijn zeker historische waarden aanwezig, niet alleen vanwege het feit dat een bekend en gewaardeerd ontwerper een deel van het park heeft ontworpen, maar ook omdat de uitstraling en herkenbaarheid van het ontwerp waardevol zijn. De waardevolle bomen uit het oorspronkelijk ontwerp, die in de herinrichting behouden zijn, zijn op de afbeelding extra gemarkeerd.

Het kassahuisje is een gemeentelijk monument en is dan ook aangeduid als hoge cultuurhistorische waarde. Deze waarde betreft niet alleen het gebouwtje zelf, maar ook de onmiddellijke omgeving.

Tabel 2 - Cultuurhistorische waardering kiosk		
(sub)criteria	Beoordeling	Waardering
Beleefde kwaliteit Zichtbaarheid/herkenbaarheid	<i>De kiosk is een reconstructie en vervanging van de oude afgebroken kiosk; het gebouw is herkenbaar als traditioneel, maar niet als een wezenlijk oud gebouw.</i>	Indifferent
Beleefde kwaliteit Herinnerbaarheid	<i>De kiosk speelt een rol in het functioneren van het omringende park.</i>	Positieve waarde
Fysieke kwaliteit Gaafheid	<i>De kiosk draagt in zijn vormgeving elementen in zich van de oude kiosk.</i>	Positieve waarde
Fysieke kwaliteit Geconserveerdheid	<i>De kiosk is een reconstructie en heeft op zichzelf weinig historische betekenis; hij stamt uit ± 2000.</i>	Indifferent
Inhoudelijke kwaliteit Zeldzaamheid	<i>Muziekkiosken als deze zijn op zich niet zeldzaam</i>	Indifferent
Inhoudelijke kwaliteit Informativiteit	<i>De kiosk is herkenbaar als muziekkiosk.</i>	Indifferent
Inhoudelijke kwaliteit Samenhangendheid binnen en tussen facetten	<i>De kiosk vormt een blikvanger binnen de positief gewaardeerde stadspark</i>	Positieve waarde
EINDWAARDERING		Positieve cultuurhistorische waarde

De kiosk is op zichzelf onvoldoende oud om als cultuurhistorisch waardevol aan te merken. Het gebouw is echter een reconstructie (geen replica) van een oorspronkelijk ter plaatse aanwezige kiosk. Als onderdeel van de waardevolle parkaanleg heeft het zeker een positieve waardering. Vandaar dat het is aangeduid als 'positieve cultuurhistorische waarde'.

Figuur 13 - Cultuurhistorische waardering gebied Glanerbrook.

BRO

CULTUURHISTORISCH RAPPORT GLANERBROOKTE SITTARD-GELEEN

BIJLAGE 1: Geraadpleegde bronnen

Berkel, G. van en K. Samplonius (2006): Nederlandse plaatsnamen, herkomst en historie, Het Spectrum, Utrecht.

Groenedijk, T. (2000): Nederlandse plaatsnamen, Hoogetveen, 2000.

Onderdelinden, D. (2020): Langs tuinen, parken en plantsoenen, in: Tijdschrift Vereniging Sittards Verleden, jaargang 19, p. 17-21.

Renes, H. (1988): De geschiedenis van het Zuidlimburgse cultuurlandschap, Van Gorcum, Assen.

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. Stichting Bouwhistorie Nederland, Vereniging Nederlandse Gemeenten, Atelier Rijksbouwmeester en Rijksgebouwendienst (2009): Richtlijnen bouwhistorisch onderzoek - lezen en analyseren van cultuurhistorisch erfgoed, Amersfoort, 2009.

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (2013): Cultuurhistorisch onderzoek in de vormgeving van de ruimtelijke ordening, versie 6 zoals verzonden aan de Tweede Kamer, februari 2013.

Topographische en Militaire kaart van het Koninkrijk der Nederlanden, schaal 1:25.000, blad 51, verkend 1857-1858.

BRO**CULTUURHISTORISCH RAPPORTGLANERBROOK TE SITTARD-GELEEN****COLOFON****Opdrachtgever**

Naam : BRO
 Contactpersoon : Bart Pasmans
 Adres : Industriestraat 94
 PC + plaats : 5931 PK Tegelen
 Tel. : 077-373 06 01
 Mail : info@BRO.nl

Bevoegd gezag erfgoed

Naam : GEMEENTE SITTARD-GELEEN
 Contactpersoon :
 Adres : Postbus 18
 PC + plaats : 6130 AA Sittard
 Tel. : 14046
 Mail :

Uitvoerend bureau

Naam : Cuijpers Advies
 Auteur : ir. J.J. Cuijpers
 Adres : Gouverneur Hultmanstraat 2
 PC + plaats : 5224 CJ 's-Hertogenbosch
 Tel. : 06 - 5146 1115
 Mail : info@posd.eu
 Website : www.posd.eu
 Projectnummer : 12163

Versietabel				
versie	datum	Inhoud	status	validatie
1-1	05 07 2022	concept	concept	JC